

До: Комисия за прякото участие на гражданите, жалбите и взаимодействието с гражданското общество към Народното събрание

СТАНОВИЩЕ

Относно: В подкрепа на Петиция № ПГ-51-528-00-210 „За законодателна забрана на отглеждането на телета в индивидуални клетки и преминаване към модерно групово отглеждане“ (внесена от Сдружение „Невидими животни“ на 19.08.2025 г.)

От Сдружение Регионален Природозащитен Център „На Ти с Природата“, регистрирано в обществена полза, ЕИК 130552048, Адрес: София 1142, ул. „Г. С. Раковски“ 191 вх. Б, ел. поща: office@iwns.org , www.iwns.org

Уважаеми г-жо председател и членове на Комисията,

Сдружение „На Ти с Природата“, като член на Eurogroup for Animals и организация, която работи за подобряване на условията за живот и хуманното отношение към животните, изразява категорична подкрепа за предложената петиция за законодателна забрана на практиката за отглеждане на телета в индивидуални клетки (хутчета/стойки) и за преминаване към съвременни стандарти за групово (социално) отглеждане. По-долу представяме основните аргументи в подкрепа на петицията, научните данни и практическите мерки за преодоляване на евентуалните рискове.

1. Основни аргументи в подкрепа на груповото (социално) отглеждане

- a) **Подобрено поведенческо развитие и благосъстояние.** Телетата са социални животни; груповото или двойковото отглеждане намалява изолационния стрес, позволява нормални социални взаимодействия (игра, почистване, учене) и намалява поведенчески признаци на тревожност и страх. Този ефект е последователно документиран в системни прегледи и емпирични изследвания.
- b) **По-бързо и по-ефективно въвеждане на твърда храна, по-добър растеж преди и след отбиване.** Социалното учене води до по-ранна консумация на стартови фуражи (starter), по-добро развитие и по-високи прирастни показатели в ранния период на развитие. Това е наблюдавано в множество проучвания и рецензии.
- c) **Подобрена адаптивност и учене.** Социално възпитани телета по-лесно усвояват хранителни и поведенчески навици (например използване на автоматични поилки/фидери) и се адаптират по-добре към промени в средата. Това намалява стреса при отбиване и преместване.

- d) **Хуманно отношение като обществена и етична норма.** Европейски научни становища и организации за защита на животните препоръчват минимизиране на изолацията на телетата като въпрос на базов етичен стандарт за фермерските животни. Подобряването на добруването е също фактор за общественото доверие в българското животновъдство.

2. Рискове и начини за тяхното преодоляване

Научната литература посочва и някои рискове, свързани с груповото отглеждане — най-вече повишен риск от предаване на заболявания при лоши управленски практики и възможна конкуренция за храна — но същите източници предлагат конкретни, доказателствени мерки за минимизиране на тези рискове.

2.1. Риск: предаване на заболявания (диарии, респираторни инфекции)

Препоръчани мерки:

- *Създаване на малки и стабилни групи (pair/тройки или малки групи от 2–6 телета в началния период), с принцип „all-in/all-out“ при препопълване на групи — намалява потока на патогени и нивото на контакт с новопристигнали животни.*
- *Изисквания за въвеждане на минимални пространства и добър микроклимат:* подходяща вентилация, пространство на теле (съобразено с възрастта), суха леглова подложка и стандарти за качество на въздуха. EFSA и други експерти препоръчват специално внимание към вентилация и климатичен контрол.
- *Строга програма за имунизации, контрол на колострума и първичното здравеопазване:* осигуряване на адекватен прием на коластра и мониторинг в ранния живот намаляват уязвимостта.

2.2. Риск: конкуренция за храна и неравномерни прирасти

Препоръчани мерки:

- *Дизайн на фидери/поилки и достатъчен брой места за хранене – при използване на групови фидери да се осигурят достатъчен брой „станции“ и/или автоматизирани системи с профил за индивидуален достъп.*
- *Групиране по възраст и тегло (разлика $\leq 7-14$ дни, където е възможно) и мониторинг на индивиди с цел ранна интервенция при изоставане.*

2.3. Риск: поведенчески проблеми (cross-suckling и др.)

Препоръчани мерки:

- *Стратегии за хранене:* адекватни количества мляко/млечни заместители, хранене по разделни схеми (например по-чести хранения с по-малки обеми), използване на емулаторни или автоматизирани системи, които имитират естественото сучене. Това редуцира мотивацията за смучене на другите телета.

- *Екологично обогатяване и предмети за лапане/игра* (четки, безопасни предмети) — намаляват нежелани смукателни навици и подпомагат емоционалното благосъстояние.

3. Законодателна рамка и съвместимост с европейските препоръки

В момента европейското право и експертни становища вече вървят към ограничаване на използването на индивидуални клетки за телета: Директива 2008/119/ЕО поставя минимални изисквания за клетъчни размери и забранява продължително използване на индивидуални клетки след определена възраст, а EFSA през 2023 г. формулира препоръки в полза на ранно социално отглеждане и увеличаване на пространството и условията за добруване. Българското законодателство би следвало да се хармонизира и да надгради тези стандарти, като въведе ясни изисквания за преминаване към групови системи и гаранции за животинско благосъстояние.

4. Социална и икономическа обосновка

Превръщането на хуманното отношение в стандарт не е единствено етичен акт — по-добро благосъстояние на телетата често се свързва с по-добра продуктивност (повисока консумация на старт-фуражи, по-висок прираст), по-ниска смъртност в дългосрочен план и по-добро обществено възприятие на сектора, което може да подкрепи пазарна добавена стойност за фермерите. Въведените мерки (малки стабилни групи, адекватно оборудване, обучение) могат да бъдат реализирани по етапен план с държавна подкрепа/програмни финансови инструменти за модернизация.

5. Конкретни препоръки към Народното събрание / Комисията

1. **Подкрепете Петиция № ПГ-51-528-00-210** за законодателна забрана на отглеждането на телета в индивидуални клетки в дългосрочен план и въведете краен срок за преход (например фаза от 3–5 години с междинни стъпки).
2. **Включете в законодателството минимални изисквания за групово отглеждане:** малки стабилни групи в ранния период (pair/малки групи), минимални площи и технически изисквания за вентилация, леглова подложка и достъп до фураж и вода, както и мониторинг на здравето и програмите за имунизация.
3. **Заложете финансови и обучителни мерки** за подпомагане на фермерите при прехода (грантове, кредити, техническа помощ, обучение за управление на групи и използване на автоматизирани системи).
4. **Включете механизми за контрол и оценка** (SOP, одити, система за ранно откриване на проблеми), както и стимули за въвеждане на поведенчески и здравни индикатори за оценка на резултатите.

6. Заключение

Преминаването от индивидуални клетки към модерно, правилно управлявано групово отглеждане е в съответствие с научните доказателства, европейските препоръки и етичното задължение за хуманно отношение към животните. Рисковете, свързани с груповото отглеждане, могат и трябва да бъдат управлявани чрез практически, доказани мерки за групиране, микроклимат, хранене и мониторинг. Сдружение „На Ти с Природата“ настоява Комисията и Народното събрание да подкрепят Петиция № ПГ-51-528-00-210 и да предприемат необходимите стъпки за законодателна реформа и практически механизми за подпомагане на фермите в прехода.

6.10.2025 г.
София

С уважение:
Г. Пападопова, Председател
на сдружение „На Ти с Природата“

Източници (основни, с кратко резюме)

1. EFSA (2023) — *Welfare of calves* (Scientific Opinion). Резюме: Обширна експертна оценка, препоръчваща ранно социално отглеждане, увеличени пространствени норми и мерки за здраве и управление; описва рисковете и мерки за минимизиране. [European Food Safety Authority+1](#)
2. Eurogroup for Animals — материали и позиции относно отглеждането на телета и препоръки в подкрепа на групово отглеждане. Резюме: Политически и практичен наръчник за преминаване към хуманни практики, подкрепящ препоръките на EFSA. [eurogroupforanimals.org+1](#)
3. Ahmadi et al. (2022), *Scientific Reports* — проучване, което показва, че ранното групово отглеждане води до подобрен растеж и без негативни ефекти върху здравето при добре управлявани условия. Резюме: Данни за по-висок прираст и по-ранно въвеждане на твърда храна при ранно групово отглеждане. [Nature](#)
4. Miller-Cushon et al. (преглед) / *Journal of Dairy Science* и други рецензии (2024–2025) — обзорни статии, които дискутират управление на социалното отглеждане, поведенчески ползи и практики за намаляване на негативите (например екологично обогатяване, дизайн на фидери). Резюме: Научна основа за подобряване на благосъстоянието чрез социално отглеждане и конкретни управленски мерки. [PubMed+1](#)
5. EURCAW / *European guidance* (2024–2025) — практическо ръководство по въпроси на настаняване и стандарти за телета. Резюме: Практически насоки за прилагане на директивите и адаптация към групово отглеждане. [eurcaw-ruminants-equines.eu](#)